

Zidati svoju sreću na nesreći drugih ne samo što nije – ni po Niče, ni po Karlajlu – nadčovečanski ni herojski, nego je u najvećoj meri dokaz nečoveštva i nejunaštva. Gde toga ima, tu kulture nema. Pravilo je jedno za narode kao i za pojedine ljude.

Samo "čojstvo i junaštvo" a ne bogatstvo i političko kockarstvo, – samo hrabrost i plemenita dela ulivaju Crnogorcima divljenje i poštovanje. U očima Crnogoraca pravo ljudsko biće ne predstavlja čovek od kostiju i mesa, nego čovek od časti i morala. U Crnoj Gori žene su kao i ljudi. One su pune neisplakanih suza, jer nikad ne plaču. One ili nariču ili zapevaju.

Njegošev stvaralački genije napajao se na onom istom prazvoru u kome je od iskoni previrala duhovnost srpskog narodnog bića, tajanstvena kao ponor, neiscrpna kao "bezdna" u pesnikovoj "Luči Mikrokozma". U Njegoševom "Gorskom Vijencu" stihijski se slila veličanstvena gorostasnost pesničkog genija Crne Gore sa jezivom stravičnošću srpske narodne duše, i iz nadzemaljskog čara toga božanstvenog speva zablistala je carska – zlatom i dragim kamenjem opervažena – večna kruna srpske epske poezije.

Praunuk Njegošev, Kralj Aleksandar, imao je skupocenu biblioteku u kojoj je bilo veoma retkih izdanja, naročito iz francuske književnosti počev od sedamnaestog veka pa do najnovijih vremena. Između ostalih retkosti, Kralj je imao i jedan deo "Gorskog Vijenca" u Njegoševom rukopisu u izvanredno lepom povezu od crvene kože. Pokazujući mi tu neocenjivu srpsku relikviju, Kralj me je upitao šta mislim o njenoj vrednosti.

- U novcu ili sa gledišta nacionalnog?

- Ne, ne... Kakav novac! reče Kralj.

- Onda ću vam bez i najmanjeg oklevanja kazati šta mislim... Srpski narod može živeti bez Jugoslavije, ali ne može bez "Gorskog Vijenca". I onda kad nje nestane, Njegoš će ostati večno sa Srbima.